

En ny bok om dem som vi kallar tiggare

Recenserad bok: Vi kallar dem tiggare
Författare: Rola Brentlin & Aaron Israelson
Förlag: Hydra förlag (151 sidor), 2015

Den här boken handlar om de andra. De fattiga, som tyvärr är i majoritet bland romerna över hela Europa. Men särskilt i länder som Rumänien och Bulgarien. Den här boken handlar om romerna, som försörjer sig i den svenska gatubilden. Om deras olycksyskon som är kvar i byarna och på soptipparna i de nyaste EU-länderna på Balkan. Den här boken handlar om dem vi kallar tiggare.

Citatet är ett utdrag ur inledningen till pocketboken *Vi kallar dem tiggare* (151 sidor) som utkom på Hydra förlag (Stocksund) våren 2015. Författare är Rola Brentlin som bl.a. är grundare och ordförande för Migro, som är ett forum för idédebatt om migration och fri rörlighet, och Aaron Israelson som är journalist och chefredaktör för gatutidningen Faktum. Bland gatutidningens försäljare finns ett hundratal EU-romer och Israelson har under lång tid följt situationen för Europas romer och är väl insatt i deras situation.

Trots att det lilla formatet är det en mycket innehållsrik bok som ger en bra överblick över ett område som kännetecknas av en stor kunskapsbrist. Som författarna påpekar manifesteras den europeiska fattigdomen och exkluderingen i nästan varje gathörn i hela Europa i dag. I många länder i Europa har man gjort politik av de fattiga EU-medborgarna som drar sig fram genom tiggeri, insamling av burkar, försäljning av gatutidningar osv. Åsikterna om problemets allvar,

orsaker, omfattning och hur det ska lösas går starkt isär. Uppenbart är att EU-ländernas strategier för att hantera problemet skiljer sig åt.

I bokens åtta kapitel får vi en översikt över tiggeriets och tiggeriförbundens historia. Vi får veta var romerna ursprungligen kommer ifrån och hur de har behandlats historiskt. Dessutom får vi med hjälp av statistik, forskningsrapporter samt genom författarnas egna sociala reportage veta hur de romska familjerna lever i de fattigaste EU-länderna i dag. Ett kapitel handlar om den romska kulturen. I ett annat kapitel diskuteras huruvida tiggeriet är organiserat och om tiggarna blir utnyttjade. Författarna går noggrant igenom statistik, forskningsrapporter och olika kartläggningar. Man kan hitta enskilda fall som visar att människor som tigger blir utnyttjade och tvingas tigga. Allt tyder emellertid på att de flesta romska tiggarna inte är organiserade i kriminella ligor. Däremot blir extremt fattiga och diskriminerade människor lätta offer för andra som vill utnyttja dem. Våld, kri-

minalitet och sociala problem följer lätt i den djupa fattigdomens och exkluderingens spår. Men dess offer är, enligt författarna, främst andra romer och särskilt romska kvinnor och barn.

Vad som finns anledning att oroa sig över är alla de antiziganistiska myterna som florerar i samhället och de hatbrott som tiggarna blir utsatta för. Den mest skakande läsningen är det kapitel som handlar om antiziganism och den mobilisering som sker mot romer. De högerextrema vindarna har, enligt författarna, vunnit mark i Europa i dag. Det finns krafter som aktivt bekämpar romer, utför våldsdåd mot gruppen, är beväpnade och patrullerar romska områden. De extrema grupperna säger sig vilja skydda samhället mot flyktingar, romer och homosexuella. Exempel på sådana grupperingar är Nationella Gardet i Bulgarien och den ungerska paramilitära organisationen Civilgardet för en bättre framtid som sätter skräck i bl.a. romerna. Även i Sverige förekommer det att tiggarna kartläggs av rasister på nätet. Författarna visar också hur många regeringar för hårdförda politiska kampanjer mot romer från andra länder. Frankrike är ett av de länder som systematiskt rivit läger och deporterat ett stort antal romer till sina hemländer. Generellt sett har tonen hårdnat mot EU-systemet i allmänhet och mot den fria rörligheten i synnerhet. Flera länder har infört olika förbud och använder sig av deporteringar och avhysningar av EU-romer som tigger utan att några alternativ ställs till förfogande. Ett kapitel i boken handlar också om vad man vet om effekterna av olika typer av tigg-

riförbud och här tar författarna hjälp av den forskning som finns att tillgå.

Det är bitvis en mycket skakande och mörk bild som ges av romernas situation runt om i Europa i dag. För att komma tillrätta med romernas utanförskap och med det europeiska tiggeriet är det i ursprungsländerna som kraftfulla åtgärder måste vidtas. Många länder gör emellertid väldigt lite för att förbättra romernas situation. Detta trots att läget är ytterst akut.

I avslutningskapitlet, som bär titeln ”På jakt efter en lösning”, ger författarna exempel på länder som har åstadkommit förbättringar för sina romska grupper. Spanien är ett sådant exempel. I landet finns mellan 500 000 – 1 000 000 romer. De senaste 40 åren har det skett en klar förbättring för gruppen. Dessutom räknar man med att omkring 50 000 utsatta romer från främst Rumänien och Bulgarien tagit sig till landet.

Författarna ger även exempel på svenska kommuner som genomfört strategier för att hålla den värsta misären borta för de EU-medborgare som lever på våra gator och torg. Exempelen visar att det går att lösa eller förbättra situationen om viljan finns, även om det inte kan ske i en handvändning. I slutet av boken listas också en rad förslag som på kort eller längre sikt skulle förbättra situationen för de fattiga EU-medborgare som lever på gatorna i svenska kommuner. Det kan t.ex. gälla att upplåta kommunalt finansierade campingplatser, sovsalar eller vandrarhem året runt. Att ge de fattiga EU-medborgarna samma rätt till vård som de papperslösa. Att kom-

munerna gör utbildningssatsningar för de medföljande barnen. Ett annat förslag är att de svenska kommunerna med en väl utbyggd Bostad först-politik löser situationen för de svenska hemlösa. Betydande resurser skulle då kunna friställas och användas för de hemlösa EU-medborgarna. Det skulle också minska konflikterna mellan inhemska hemlösa och EU-romer i gatumiljön. Författarna listar också vad enskilda individer kan göra för att engagera sig i frågan.

Vi kallar dem tiggare är en kombinerad fakta- reportage- och debattbok. I faktadelarna lämnas löpande referenser och läsarna har möjlighe-

ter att själv söka sig vidare och bilda sig egna uppfattningar. Författarna sticker inte under stol med sina egna utgångspunkter. De tror på den fria rörligheten för alla och ser den som de fattiga romernas enda egentliga vän. Det är också från de fattiga utsatta EU-medborgarnas perspektiv de skriver sina texter. Detta behövs kanske mer än någonsin i dag då tonen mot ”dem vi kallar tiggare” håller på att hårdna.

Hans Sward

Professor, Lunds universitet
hans.sward@soch.lu.se